

TÉT ATTASÉI BESZÁMOLÓ JELENTÉS (2013 – 2014)

Tokió

Kolossváryné Dr. Juhász Györgyi
TÉT szakdiplomata

2014. szeptember 30.

Vezetői összefoglaló

Japán a II. Világháború utáni gyors fejlődését az egész világ egyfajta elismeréssel figyelte és sok feltörekvő ország joggal tekintett Japánra, mint követendő példára. Mára az országnak a gazdaság stagnálása mellett komoly társadalmi kihívásokkal is szembe kell néznie. Ezek közül hazai szinten hosszú távon a népesség csökkenése és az öregedő társadalom problémája, nemzetközi tekintetben pedig a gazdasági globalizáció előnyeinek nem megfelelő mértékű kihasználása a leginkább meghatározó.

A gazdasági válság és az abból való kilábalás mellett, Japánnak további jelentős erőforrás elvonást jelentett a 2011. évi földrengés és nukleáris erőmű katasztrófa, valamint következményeinek máig tartó helyreállítása. A fukushimai atomerőműben bekövetkezett balesetet követően, társadalmi nyomásra, az ország valamennyi működő atomerőműve bezárásra került. A nukleáris energiaforrások teljes kiesésével megnőtt a szerepe a megújuló energiaforrások kutatás-fejlesztésének, valamint a katasztrófa védelemmel és elhárítással összefüggő kutatásoknak, ami a költségvetési ráfordításokban is tükröződött.

A 2020-as Olimpiai játékok megrendezésétől Japán a gazdaság fellendülését reméli csakúgy, mint ahogyan az 1964-ben is történt. Jó alkalom lehet ez ismét arra, hogy a szigetország felszínre hozza rejtett tartalékait, amihez rendelt források már a 2014. évi költségvetésben is jelentkeztek. Az Olimpiával kapcsolatos kiadások a kutatások jelentős részéért is felelős Oktatási, Kulturális, Sport, Tudományos és Technológiai Minisztérium (MEXT) során jelentkeznek.

A beszámolási időszakban a kormányzat kutatás-fejlesztés-innováció (KFI) politikáját a 2012 decemberében felállt második Abe kormány „Abenomics” néven ismertté vált gazdaságpolitikája határozta meg, amelyben kiemelten hangsúlyos szerepet kapott a tudomány-technológia-innováció területe, mint a gazdaságélénkítés meghatározó eszköze.

Diplomáciai szempontból a 2013. év legkiemelkedőbb eseménye a Miniszterelnök és delegációjának tokiói látogatása volt, amelynek keretében Miniszterelnök úr előadást tartott és díszdoktori címet vett át a Josai Egyetemen. Itt került bejelentésre a Josai Közép-európai Tanulmányok Intézetének megalapítása (The Josai Institute for Central European Studies), amely további lehetőséget biztosít majd a hallgatók és kutatók számára a magyar és közép-európai tanulmányok folytatásához és együttműködésekhez. Az Intézmény munkáját Magyarország két kutató oktató delegálásával segíti. A látogatás keretében került sor Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere és Shimomura Hakubun oktatásért, kultúráért, sportért és kutatás-fejlesztésért felelős miniszter találkozájára. A kétoldalú megbeszélés keretében aláírásra került az az együttműködési megállapodás (MoC), amely lehetővé tette, hogy a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogrammal évente 100 japán diák kezdhesse meg tanulmányait Magyarországon a 2014-2015-ös tanévtől.

Egyetemi képzésünk méltó elismerését jelentette, hogy a 2013-ban Magyarországon orvosi diplomát szerzett japán hallgatók először tettek sikeres államvizsgát Japánban, ami a jövőben tovább növelheti az orvosképzésünk iránti igényeket. Képzési együttműködésünket tovább segítheti az a magyar akkreditációt elnyert két újabb japán kórház, amellyel a Magyarországon tanuló orvostanhallgatók gyakorlati képzési lehetősége bővül.

A magyar tudomány népszerűsítése szempontjából kiemelt esemény volt Nagykövetségünkön az a Rubik kocka 40. évfordulójának alkalmából fogadással egybekötött rendezvény, amelyen a magyar feltalálók eredményeit, találmányait, valamint a magyar tudományt és kreativitást mutattuk be tudósok, diplomaták, kormányzati vezetők, politikusok, üzletemberek és népszerű közéleti szereplők részére.

Tudománydiplomáciai kapcsolatunk alakítása a beszámolási időszakban egyrészt azokon a területeken történt, amelyeken már voltak kialakult együttműködések, azok továbbfejlesztésével, másrészt olyan új területeken, amelyeken Japán globalizációra való törekvése találkozik a hazai Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiában meghatározott célkitűzésekkel. Kétoldalú kapcsolataink bővítése érdekében folyamatban van több magyar és japán egyetemmel és vállalkozással a kapcsolatfelvétel, továbbá folynak a tárgyalások a V4-es országok és Japán közötti kutatás-fejlesztési együttműködések kialakítására.

1. Japán KFI rendszerének fő jellemzői

1.1 A Japán kormányzat KFI politikája

A nemzetközi versenyképességi összehasonlításban Japán a 2007. évi 4. helyéről 2012-re a 25. helyre csúszott vissza. Részesedése a „high-tech” iparból az 1995-ös 27%-ról 2010-re 13%-ra csökkent. A tudományos életben pedig a legmeghatározóbb nemzetközi folyóiratokban publikált eredményeik aránya a korábbi 8%-ról mára 6%-ra esett vissza. A II. Világháborút követő gazdasági fellendülésben megkérdőjelezhetetlen szerepet játszott a tudomány, a technológia és az innováció, kérdés, hogy az ország képes lesz-e megismételni akkori példaértékű gazdasági fejlődését. Nem meglepő, hogy a tudomány-technológia-innováció ismét a kormányzati figyelem középpontjába került.

A 2010-ben lefektetett Új Növekedési Stratégia szerint Japán a GDP arányos K+F ráfordításait 2020-ra a jelenlegi 3,67%-os értékről 4%-ra kívánja emelni. Az ország jelenleg is a világ élvonalába tartozik, a világ teljes K+F ráfordításának több mint 10%-a itt történik. A japán Tudomány, Technológia és Innovációs (STI) Stratégia különös hangsúlyt fektet a fókuszálásra és a szinergiákra, ennek érdekében az egyes minisztériumok kezelésében lévő KFI források összehangolását minden tárcának a jövőben maximálisan biztosítani kell.

Az első Abe kormány már 2007-ben nyilvánosságra hozta azt az „Innováció 25” néven ismertté vált Hosszútávú Stratégiai Útmutatót, amely 20 évre szóló előretételeket tartalmazott. A dokumentum stratégiai javaslatot dolgozott ki többek között a népesség csökkenés és öregedés, a tudás és infokommunikáció alapú társadalom, valamint a globalizáció és a fenntarthatóság problémáira. Az azóta eltelt idő és megváltozott nemzetközi makrogazdasági környezet kihívásaira a 2011-ben kormányon lévő kabinet elfogadta a 4. Tudományos és Technológiai Alaptervet, amely 5 évre fektette le a fejlődés szolgálatába állított tudomány és technológia fő irányait.

A 2012 decemberében felállt második Abe kormány „Abenomics” néven ismertté vált gazdaságpolitikájában hangsúlyos szerepet kapott a tudomány-technológia-innováció (STI) területe. Figyelembe véve a korábban megfogalmazott közép- és hosszú távú stratégiák célkitűzéseit, tapasztalatait, valamint az Abe kormány új célkitűzéseit, 2013. június 7-én a Kabinet elfogadta azt az „Átfogó Tudomány, Technológia és Innováció Stratégia” („Comprehensive Strategy on Science, Technology and Innovation, CSSTI) című dokumentumot, amely 2030-ig 6 alapelv mentén kívánja támogatni és megvalósítani a tudományos és technológiai stratégiát. A 6 alapelv rögzíti, hogy az eredmény érdekében szükséges világos célokat és időkeretet megfogalmazni, átfogó stratégia menedzsmentet kialakítani, biztosítani a felülről jövő és alulról építkező kezdeményezések egymást kiegészítő szerepét, elősegíteni az ipar-akadémia-kormányzat szoros együttműködését és a különböző stratégiai intézkedések koherenciáját, valamint komoly hangsúlyt fektetni az értékelésre és visszacsatolásra.

A 2030-ra megfogalmazott jövőkép az alábbi 3 pillérre épül:

1. A japán gazdaság fenntartható módon megőrzi pozícióját a világ vezető hatalmai között,
2. polgárai biztonságos jóléti társadalomban élhetnek
3. és gazdasági társadalma hozzájárul az emberiség fejlődéséhez.

Mindezen célok eléréséhez kiemelt figyelmet fordítanak a megfelelő környezet kialakítására, a tudomány-technológia-innováció folyamatainak összekapcsolására, az innováció-barát szabályozás létrehozására és a kormánypolitikák összehangolására.

A 2030-ra létrehozni kívánt japán gazdasági társadalom megvalósításához az Átfogó Tudomány Technológiai és Innovációs Stratégia az alábbi **5 átfogó stratégiai területet** határozza meg:

1. Tiszta és gazdaságos energia rendszerek
2. Egészséges és aktív öregedő társadalom
3. A világ élvonalába tartozó új generációs infrastruktúrák
4. A regionális erőforrások hatékony bevonása
5. A nagy japán földrengés katasztrófa kárainak helyreállítása

Valamennyi területen a stratégiai céloknak az „okos cselekvés”, a „rendszereszerű gondolkodás” és a „globális gondolkodás” jegyében kell megvalósulnia. Az egyes stratégiai területek alatt tervezett programok és projektek egy része már 2014-ben elindult.

2014. június 20-i ülésén a Kabinet jóváhagyta a Tudomány és Technológia Fehérkönyvet, amelynek egyik fő üzenete a megfelelő humán erőforrás biztosítása a kutatás-fejlesztés és innováció területeire, ami egyik kulcsösszetevője annak a stratégiai tervnek, ami biztosítani kívánja, hogy Japán a leginkább innováció-barát országgá válhasson. Ennek részeként, legyen szó a felsőoktatási rendszer reformjáról vagy a kutatás-fejlesztési együttműködésekéről, nagy hangsúlyt fektetnek a „nemzetköziesedésre”. Japán világszínvonalú egyetemeken és vállalati kutatóhelyein 2020-ra a külföldi kutatók arányát 20%-ra kívánják növelni a 2010-es 3,9%-os értékről.

1.2 Japán KFI finanszírozási struktúrája

A japán Statisztikai Hivatal 2013 decemberében nyilvánosságra hozott adatai alapján Japán K+F ráfordítása 17 324,6 milliárd jen volt a 2012. költségvetési évben, ami 0,3 %-os csökkenést jelent az előző évihez képest és egyben 3,67%-os GDP arányos ráfordítást tükröz.

Japán K+F ráfordításában a magánszféra részesedése az elmúlt öt évben a GDP 80%-a körül mozgott, míg a kormányzati K+F kiadások értéke 20% körül stagnált. Az állami ráfordítások 2,3%-kal növekedtek a vizsgált időszakban, a magán szektor K+F kiadásai közel 1%-os csökkenést mutatnak. A külföldi források bár összértékben 7,2%-kal csökkentek, a GDP arányos 0,4%-os részesedésében ez nem okoz érezhető változást. Az ipari K+F ráfordítások csökkenésével összefüggésben a kísérleti fejlesztésekre 0,4%-kal kevesebbet fordítottak 2012-ben, mint az azt megelőző évben. Az alapkutatások ráfordításai 1,5%-os emelkedést mutatnak az egy évvel korábbi adatokhoz viszonyítva, az alkalmazott kutatások ráfordításai azonban 1,4%-kal csökkentek. Öt éves adatok alapján a teljes K+F kiadásból az alapkutatás 14-15%-kal, az alkalmazott kutatás 23-24%-kal, a kísérleti fejlesztés pedig 61-63%-kal részesedik.

A tudományterületek közül az élettudományok (16,6%), az infokommunikáció (14,1%), a környezetvédelem (5,8%), az energetika (5,7%) és a nanotechnológia (5,3%) részesült legnagyobb összegű támogatásban. Az élettudományi kutatások között kiemelt jelentőséggel

szerepel „Az agyműködés hálózatainak megismerése innovatív technológiákkal” címen indított tíz éves program, amelynek első évére 1 Mrd jent (\$10 millió) allokált az Oktatási, Kulturális, Sport, Tudományos és Technológiai Minisztérium (MEXT).

Az új 2014. évi költségvetés benyújtását megelőzően, a 2013. évi büdzsé 5 495,6 milliárd jennel (\$54,96 milliárd) való kiegészítését fogadta el a Japán Kormány, amelyből 433,3 milliárd jent (\$4.3 milliárd) különítettek el kutatás-fejlesztési célokra. A többletforrás elsődleges kedvezményezettje a kutatás-fejlesztésért is felelős MEXT lett, amely csaknem a források felével rendelkezhetett.

Japán 2014. évi kutatás-fejlesztésre és innovációra fordítható központi költségkerete 3 626,4 Mrd jen (\$36,3 Mrd), amely a 2014. április 1. és 2015. március 31. közötti időszakra vonatkozik. Ez 1,1%-kal magasabb a 2013. évi költségkeretnél és a teljes 2014. évi költségvetés 3,75%-át teszi ki. Az Abe kormányzatnak ez az első olyan éve, amikor a teljes költségvetési tervezés folyamatában részt vett

2013. évi K+F pótköltségvetés

K+F Költségvetés 2013 (Mrd jen)	K+F Költségvetés 2014 (Mrd jen)	Változás (%)	Kiegészítő K+F költségvetés 2013* (Mrd jen)
3 586.7	3 626.4	1.1	433.3

*a kiegészítő 2013. évi költségvetési keret 2014-ben kerül felhasználásra

Az egyes tárcák K+F költségkerete a 2014. évi költségvetésben

Minisztérium és ügynökség	K+F Költségvetés 2013 (Mrd jen)	K+F Költségvetés 2014 (Mrd jen)	Változás (%)
Oktatási, Kulturális, Sport, Tudományos és Technológiai Minisztérium (MEXT)	2 315,7	2 311,8	-0,2
Gazdasági, Kereskedelmi és Ipari Minisztérium (METI)	521,2	539,6	3,5
Egészségügyi, Munkaügyi és Jóléti Minisztérium (MHLW))	162,6	172,7	0,0
Védelmi Minisztérium (MOD)	166,9	161,5	-3,2
Mezőgazdasági, Erdészeti és Halászati Minisztérium (MAFF)	93,1	97,9	5,2
Kabinet Iroda	14,2	74,0	422,3
Kabinet Titkárság (CS)	60,8	61,0	0,2
Környezetvédelmi Minisztérium (MOE)	76,8	57,7	-24,9
Földügyi, Infrastrukturális és Közlekedési Minisztérium (MLIT)	50,6	52,9	4,5
Belügyi és Kommunikációs Minisztérium (MIC)	49,4	49,2	-0,4
Helyreállítási Ügynökség	59,5	40,4	-32,1
Igazságügyi Minisztérium (MOJ)	5,6	6,8	22,9
Külügyminisztérium (MOFA)	5,9	6,3	6,3
Rendőrségi Ügynökség (PA)	2,0	2,1	3,9
Pénzügyminisztérium (MOF)	1,3	1,3	-0,5
Parlament	1,1	1,1	0,1
ÖSSZESEN:	3 586,7	3 626,4	1,1

*Forrás: National Science Foundation, Tokió, Report Memorandum 13-02

Bár a kutatás-fejlesztési pénzek legnagyobb hányadát felhasználó MEXT rendelkezik a források 63,8%-ával, ez a tavalyi költségvetéséhez képest 0,2%-os csökkenést jelent.

A Kabinet Iroda 422,3%-os forrásnövekedése annak az 5 éves Stratégiai Innovációs Programnak tulajdonítható (SIP), amely a minisztériumok közös megvalósításában az ipar-egyetem-kormányzat háromoldalú együttműködésében, 10 meghatározott fókusz területen kap támogatást a kutatási eredmények gyakorlatba való átültetéséhez. A SIP program 50 Mrd jennel (\$500 millió) részesedik a 2014. évi költségvetésből.

A Japán Kormányon belül megnőtt a koordináló és irányító szerepe a kutatás-fejlesztés mellett az innováció területén is a Kutatás-fejlesztés Politikai Tanácsnak (Council for S&T Policy, CSTP). Ezt erősíti meg a Tanács új CSTIP neve is, amelyben az innovációra utaló „I” betű ezentúl arra kötelezi a Tanácsot, hogy a kormány politikájával összhangban, a gazdaság élénkítése érdekében intézkedéseivel segítse elő a kutatás-fejlesztés eredményeinek gyakorlatban való hasznosulását. Ezen túl a MEXT-től átveszi a Kutatás- Fejlesztési Alapterv kialakításának és végrehajtásának koordinációját is, valamint a kutatás-fejlesztés költségvetési tervezésének egyes fejezeteit is.

Kutatás-fejlesztési pénzeket 16 tárca és intézmény kezel, ezek közül a források közel 65%-ával a MEXT rendelkezik. A K+F pályázati forrásokat elosztó szervezetek közül a Japán Tudományfejlesztési Társaság (JSPS), a Japán Tudományos és Technológiai Ügynökség (JST), valamint a megújuló és új energiafajták fejlesztését támogató Új Energia és Ipari Technológia Fejlesztési Szervezet (NEDO) részesült legnagyobb összegű támogatásban. További forrásokkal rendelkezik még 7 kutatás-fejlesztéseket végző intézet (pl. RIKEN, JAMSTEC, NIMS).

1.3 Legjelentősebb KFI programok

A beszámolási időszak alatt számos olyan új nagyléptékű programot indított el a Japán Kormány, amelyek hosszútávra kijelölik a kutatás-fejlesztés irányait és meghatározzák az együttműködési lehetőségeket. A Minisztériumok Közös Stratégiai Innovációt Támogató Programja (SIP), valamint a Paradigmaváltást Sürgető Nagykokázatú Kutatások Támogatása Program (ImPACT) együttesen az Abe kormány új tudománypolitikai stratégiájának megvalósítását szolgáló alappillérek.

1.3.1 SIP (*Cross-ministerial Strategic Innovation Promotion Program*) program

A 2014-ben indult 5 éves SIP programhoz a Tudomány és Technológiai Innovációs Tanács (CSTI) által kijelölésre került az a tíz kiemelt technológiai területet, amelyek a program megvalósításában kulcsszerepet játszanak, továbbá megnevezésre kerültek a koordináló intézmények és a területek Program Igazgatói (PI). Az egyes szakterületekhez tartozó támogató intézmények a későbbiekben kerülnek kiválasztásra, de az intézmények már 2014-ben konkrét pályázati felhívásokat tesznek közzé. A Program Igazgatók elsődleges feladata az induláskor az lesz, hogy az egyes tárcáknál már futó innovációs projekteket összehangolják a program keretében induló új projektekkel.

A SIP program 2014. évi indítására a Kabinet 50 Mrd jen (\$500 millió) forrást allokált.

1.3.2 ImPACT (*Impulsing PARadigm Change through Disruptive Technologies*) program

2009-2013 között a japán Kormány a FIRST („Funding program for World-leading Innovative R&D on Science and Technology”) program keretében 30 élvonalbeli területen támogatott

kiváló kutatókat, projektenként mintegy 3 milliárd jen összeggel. E program folytatásaként és az amerikai DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency) támogatási rendszer mintájára, a kormány 2014-től az ImpACT program keretében támogatja a nagy kockázatú és nagy eredményeket ígérő kutatás-fejlesztési projekteket. A kutatási területek között kiemelt szerepet kapnak az élettudományok, a katasztrófa elhárítás és előrejelzés, valamint az anyagtudományok.

A program indítására a 2014. évi kiegészítő költségvetésben 55 milliárd jent különítettek el.

1.3.3 Új intézményrendszer felállítása az élettudományi kutatások támogatására

A stratégiai tervek szerint a Japán Kormány 700 milliárd jen (\$7 milliárd) összegű alap létrehozásával egy, az amerikai NIH (National Institute of Health) mintájára működő intézményrendszer felállítását tervezi 2017-re az élettudományi kutatások támogatására. A tervek szerint az alap költségvetésének fele a magán szférából fog származni. 2014-ben a kormány 226 milliárd jent (\$2,26 milliárd) fordít egészségügyi kutatásokra, annyit amennyi jelenleg három tárca között, az Egészségügyi Minisztérium, a MEXT, valamint a Gazdasági Minisztérium között oszlik meg. Az új intézmény szervezetileg és gazdaságilag is integrálni kívánja valamennyi orvostudományi kutatást, az alapkutatástól a kereskedelmi hasznosításig. Az új ügynökség a tervek szerint 2015 áprilisában kezdi meg működését.

1.3.4 Agykutatási program

A MEXT 2014-ben „Az agyműködés hálózatainak megismerése innovatív technológiákkal” címen tíz éves kutatási programot indított el a RIKEN Agykutató Intézetben (BSI). A projekt első évére 1 Mrd jent (\$10 millió) allokált a minisztérium, amelynek finanszírozása 2015-től várhatóan a felálló „Japán NIH” intézményhez fog átkerülni.

Javasoljuk megvizsgálni, hogy a hazai Nemzeti Agykutatási Programmal kialakítható-e kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés. A kapcsolatok kiépítését segítheti a RIKEN BSI nyári gyakornoki képzéseire és egyhetes intenzív tanfolyamokra évente kiírt pályázata, amely programokon minden évben 45 fiatal külföldi kutató vehet részt az idegtudomány területéről.

1.3.5 Klíma- és energiapolitikával összefüggő KFI

Az elkövetkező öt évben a Japán Kormány 110 Mrd dollárt (állami és magán forrásból) fordít az energetikai és környezetvédelmi kutatás-fejlesztésekre és innovációra. Támogatást fog élvezni az új szénszálás kompozitok fejlesztése, a mesterséges fotoszintézis kutatása és alkalmazása, valamint az óceánban lebegő szélerőművek fejlesztése. 2017-ig meg kívánják duplázni a Kapcsolt Kredit Mechanizmusba (JCM) bevont partnerországok számát (jelenleg 10 országgal van aláírt kétoldalú megállapodásuk), továbbá egy szatellit megfigyelő rendszer kiépítésével tervezik a GHG gázok kibocsátásának monitorozását. Az elkövetkezendő három évben 16 Mrd dollárt kívánnak fordítani a fejlődő országok katasztrófa kockázatainak csökkentésére.

A Japán Kormány 2020-tól egy új nemzetközi klímaváltozási-keretrendszer kidolgozását kezdeményezi, amelynek tárgyalásaiban vezető szerepet kíván betölteni. Ennek első lépéseként 2014 október 7-8. között Tokióban első ízben tervezik megrendezni az „Innovation for Cool Earth Forum” (ICEF) világkonferenciát, amely az évente megrendezésre kerülő STS Forumhoz hasonlóan a terület szereplőinek lesz legmagasabb szintű tanácskozási fóruma.

1.4 Vállalati KFI és az eredmények piaci hasznosítása

Egyre gyakrabban fogalmazódnak meg aggodalmak arra vonatkozóan, hogy az ország képes lesz-e megőrizni előkelő helyét a termékgyártásban és exportban, ahol jelenleg a negyedik helyet tudhatja magáénak. Japánban a kutatás-fejlesztésre fordított összegek legnagyobb része a vállalkozói szférában realizálódik, a GDP arányos ráfordításoknak mintegy 80%-át teszi ki, amelyben minimális az állami hozzájárulás. A ráfordítások legnagyobb része a közlekedésgiparra, ezen belül is a gépjármű és alkatrészgyártásra, az infokommunikációs technológiákra, az egészségiparra, valamint a gyógyszergyártásra irányult.

A japán Szabadalmi Hivatal adatai alapján 2013-ban 328 000 szabadalmi bejegyzést tartottak nyilván Japánban, ami 2006 óta éves szinten 4%-os visszaesést tükröz. 2005-ben Japán még akkori világszínvonalon 427 000 szabadalmi bejelentést tartott nyilván, a visszaesés komoly kockázatot jelenthet az ország magas színvonalú termékeinek előállításában. 2006-ban Amerika, 2010-ben pedig Kína vette át a vezető szerepet, mára Japánnak a harmadik hellyel kell beérnie a világranglistán.

A vállalkozások K+F tevékenységének direkt állami támogatása elenyésző, az ösztönzőket elsődlegesen adókedvezmények formájában biztosítják. A kormány a társasági adó csökkentésével összefüggésben azonban jelenleg vizsgálja a vállalkozások kutatás-fejlesztési ráfordítására vonatkozó adókedvezmény mérséklésének lehetőségét. Amennyiben a vállalkozások adóterhe a jelenlegi 35%-ról a Kínában és Koreában érvényben lévő 25%-ra csökken, az állam jelentős adóforrástól esik el. A külföldi K+F beruházások Japánba vonzásához a kormány egyebek mellett társasági adókedvezményt, gyorsított szabadalmi vizsgálati eljárást, valamint csökkentett szabadalmi költségeket kínál.

A kutatási eredmények hasznosulását és piacra jutását nehezíti, hogy a szigetországban, a hasonló fejlettségű országokhoz képest, viszonylag kevés a kockázati tőke forrás. Míg Izraelben a kockázati tőke befektetések aránya a GDP arányában 0,35%, az USA-ban 0,16%, addig Japánban ez mindössze 0,02%.

Az egyetem-ipar-kormányzat együttműködéseit és a kutatási eredmények hasznosítását kívánja segíteni a MEXT által a közelmúltban indított COI-STREAM (Center of Innovation Science and Technology-based Radical Innovation and Entrepreneurship Program) program. A program 3 kiemelt fókuszterületen, az „Egészség az öregedő társadalomban”, az „Életminőség” és a „Fenntartható társadalom” területein nyújt támogatást közös projektekhez. A MEXT által 12 innovációs központ (COI) került kiválasztásra, amelyek alatt további 11 ún. szatellit központ és 14 próba központ kezdte meg működését. A nagy kockázatú alap kutatással induló projektekkel szemben elvárás, hogy 10 éven belül eljussanak a hasznosulásig. Ennek eléréséhez a program 9 éven át évi maximum 1 milliárd jen (10 millió USD) támogatást biztosít a projekteknek, továbbá 100 millió jen (1 millió USD) fordítható a projektek adminisztratív költségeire. A kormányzat 2013-ban 10,8 milliárd jent különített el a programra.

A kutatási eredmények hasznosítására nyitotta meg 2014-ben Kashiwa-ban a legjobb kutatóegyetemnek számító Tokió Egyetem az ún. „Jövő Központot”, ahol új vállalkozások kezdhetik meg működésüket az ipar-akadémia együttműködések eredményeire alapozva. Az új üzletképes ötletek tesztelésére és demonstrációjára kialakított 7 emeletes létesítmény helyet biztosít továbbá élettudományi kísérletek végzésére alkalmas laboratóriumoknak is. Az egyetem szorosan együttműködik a University of Tokyo Edge Capital (UTEC) kockázati tőkebefektető céggel, amely 150 millió dolláros alapjából közel 50 korai fázisú egyetemi start-up céget támogat.

2. Jelentősebb KFI események Japánban

A beszámolási időszakban történt jelentősebb K+F+I események időrendben az alábbiak voltak:

- 2013. szeptember 31. és október 4. között került sor Tokióban az EU Gateway Program keretében az Egészségügyi és orvosi műszerek kiállítására. A rendezvényen mintegy 40 EU-s vállalkozás által bemutatásra kerültek többek között diagnosztikai berendezések, sebészeti eszközök és eljárások, implantátumok, képalkotó rendszerek és otthoni betegellátásra kifejlesztett segédeszközök. A kiállítók között szerepelt a magyar Diatron cég is, akik hematológiai analízáló készüléküket és kémiai reagenseiket mutatták be az érdeklődőknek.
- 2013. október 6-8. között Kiotóban 10. alkalommal került megrendezésre a Tudomány és Technológia a Társadalomban (Science and Technology in Society Forum, STS Forum) elnevezésű nemzetközi konferencia, amelyre mintegy 100 országból több mint 1000 résztvevő érkezett, köztük számos magas rangú kormánytisztviselő, üzleti vezető, kutató, szakértő és politikus. A rendezvényen több Nobel-díjas tudós is jelen volt. A konferenciát a miniszterelnök, Abe Shinzo nyitotta meg. A legtöbb ország több fős delegációval képviseltette magát, Magyarországról sajnos nem érkezett résztvevő, hazánkat a TÉT attasé képviselte.
- A Japán Akadémia 1072. ülésén, 2013. október 15-én, Dr. Takashi SUGIMURA professzort választotta három évre új elnökének. Dr. Sugimura a biokémia és a rákkutatás professzoraként Masaki KUBO professzort váltotta a tisztségben.
- 2014. január 29-31. között 13. alkalommal rendezték meg a tokiói Big Sight vásárcsopontban a világ legnagyobb nanotechnológiai szakkiállítását és konferenciáját. A három nap alatt a több mint 500 kiállító közel 50 ezer látogatót vonzott. A legtöbb kiállító a nanotechnológia alkalmazását az IT, a szárazföldi és légi közlekedés, a környezetvédelem, valamint a biológiai- és orvostudományi alkalmazások területén mutatta be. A standokon jelentős számban képviseltették magukat nem csak japán (pl. Tsukuba Network, NIMS, NEDO), hanem külföldi a kutatóhelyek és egyetemek is (pl. a francia CNRS, a német Fraunhofer Institute és a VDI Technologiezentrum, valamint a Spanish National Research Council (CSIC)). 2015-ben január 28-30. között kerül megrendezésre a Nemzetközi Nanotechnológia Kiállítás és Konferencia, amelyen bemutatathatók lennének Magyarország élenjáró kutatóhelyei és az általuk elért eredmények.
- Dr. Yuichiro Anzai-t, a Japán Tudományfejlesztési Társaság (JSPS) korábbi elnökét nevezték ki az Oktatási Központi Tanács (CCE) élére. A MEXT keretében működő Tanács feladata Japán oktatási rendszerének fejlesztése, ezen belül az egyetemek felvételi rendszerének modernizálása és a felsőoktatás nemzetköziesítése.
- 2014. április 23-án harmincadik alkalommal adták át a kimagasló elismeréssel járó Japán Díjat a Japán Nemzeti Színházban. Dr. Yasuharu Suematsu (Japán), az elektronika és infó-kommunikáció területén nyújtott eredményeiért és Dr. C. David Allis (USA), az élettudományok területén elért kimagasló eredményeiért vehette át a kitüntetést. A Nobel-díjhoz hasonlított kitüntetéshez az oklevélen és emlékérmén kívül 50 millió jen elismerés is jár.
- 2014. május 28-30. között került megrendezésre Tokióban a Wireless Expo Japan 2014 szakmai kiállítás, ahol több mint 80 kiállító mutatkozott be, főleg az ázsiai térségből. A rendezvény keretében közel 60 szemináriumra és több mint 20 egyetem bemutatkozására

is sor került. A három nap során mintegy 45 000 érdeklődő látogatott ki a Big Sight vásárcsopontba. Nagy érdeklődés kísérte a vezeték nélküli technológiák mezőgazdaságban és állattenyésztésben, valamint a katasztrófa helyzetekben fellépő kommunikációs zavarok ideiglenes helyreállításában való alkalmazását. Bár magyar kiállító nem volt a résztvevők között, a BME-vel közös kutatásokat végző NICT (National Institute of Information and Communication Technology) bemutatta a fotonikus adatátviteli rendszerek, valamint a beszédfelismerő és fordító szoftverek fejlesztésében elért eredményeit.

- 2014. június 17-19. között Tokióban került megrendezésre az „OECD Global Forum on Environment” konferencia, amely a kiterjesztett gyártói felelősség (Extended Producer Responsibility, EPR) fenntartható anyaggazdálkodásban (Sustainable Material Management SMM) betöltött szerepére hívta fel a figyelmet. A konferencia célja az eddigi jó-gyakorlatok számbavétele, a terület szereplői részére a párbeszéd biztosítása és ezek eredményeként egy útmutató és ajánlások megfogalmazása volt az EPR rendszerek tervezéséhez és továbbfejlesztéséhez. A rendezvény a Japán Környezetvédelmi Minisztérium társszervezésével és az Európai Unió támogatásával valósult meg. Magyarországot a Földművelésügyi Minisztérium megbízásából a TÉT attasé képviselte.
- 2014. június 18-án 23. alkalommal hirdették ki a Kék Bolygó Díj (Blue Planet Prize) nyertesait. A 2014. év díjazottja Prof. Herman Daly (USA) a Maryland Egyetem professzora és Prof. Daniel H. Janzen (USA) a Pennsylvania Egyetem professzora lett, aki egyben a Costa Rica-i Nemzeti Biodiverzitás Intézet (INBio) kutatója is. Az Asahi Glass Foundation által alapított díjat 1992-óta minden évben két díjazott veheti át a vele járó 50 millió jen jutalommal.
- 2014. július 7-én 104. alkalommal adták át a kimagasló elismeréssel járó Japán Akadémia Díjakat az Akadémia székházában. A közös Császári Díjat és Akadémiai Díjat idén Isamu AKASAKI vehette át a GaN alapú félvezetők területén végzett kutatásaiért. A Japán Akadémia Díjában 2014-ben összesen kilenc tudós részesült. Juro TERANISHI a gazdasági rendszerek kutatásában elért eredményeiért, Takao KONDO a cianobaktériumokon (*Cyanobacteria*) végzett biológiai időmérési kutatásaiért, Hiraku NAKAJIMA a geometriai reprezentáció elmélet kutatásáért, Nobuo SHUTO a tsunami kockázatainak mérséklésében elért eredményeiért, Yoshio OKAMOTO a hélikus polimerek struktúrájának és aszimmetrikus szintézisének kutatásáért, Satoshi MORI és Naoko NISHIZAWA a vas növénynevelésben betöltött szerepének és mechanizmusának tanulmányozásáért, Koichi TANAKA az élő donor máj transzplantáció továbbfejlesztéséért és Masayuki YAMAMOTO a környezeti stressz hatások molekuláris szintű kutatásaiért vehette át az elismerést.
- 2014. július 15-én harmadik alkalommal adták át Ázsia legnagyobb nemzetközi üzleti versenyén Japánban az Ázsiai Vállalkozói Díjakat (AEA). A díj japán kezdeményezésre 2012-ben indult azzal a céllal, hogy a fiatal induló vállalkozásoknak biztosítson elismerést a kontinensen és teremtsen lehetőséget a nemzetközi bemutatkozásra. A 12 országból érkezett 18 nevező közül a nemzetközi zsűri a 2011-ben Szingapúrban bejegyzett T.Ware Pte. Ltd. céget hirdette ki győztesnek „T. Jacket” termékével.

3. Japán kétoldalú és EU-n kívüli multilaterális TÉT kapcsolatai, együttműködései

Japán stratégiai terveiben, legyen szó a felsőoktatási rendszer reformjáról vagy a kutatás-fejlesztési együttműködésekéről, nagy hangsúlyt fektetnek a „nemzetköziesedésre”. Bármilyen területről és az együttműködések bármilyen formájáról legyen is szó, Japán egyértelműen törekszik arra, hogy az ázsiai térség meghatározó szereplőjévé váljon a kutatás-fejlesztés területén.

Ennek tudható be, hogy a KFI források jelentős része térségbeli együttműködéseiket és az Ázsiai Kutatási Térségben való vezető szerepük kialakítását szolgálja, amelynek megvalósítására nagy nyomást gyakorol a kontinensen Kína, Korea és Szingapúr. A kormányzati politika szerint az együttműködéseknek szolgálniuk kell a kutatás-fejlesztési tevékenységeken túl a közös ázsiai problémák megoldását és a kutatási eredmények térségbeli hasznosítását is.

Az ASEAN országokkal való kutatás-fejlesztési együttműködés 2006-tól az ASEAN COST+3 (Japán, Kína, Korea) együttműködés keretében történik. A támogatások elsődlegesen a kutatócseréket és a közösen végzett kutatásokat támogatják. Új eleme a mobilitási programnak a Japánba Irányuló Kutatói Program és a Japán-Ázsia Fialat Kutatók Cseréjét támogató program. Utóbbi program lehetőséget biztosít a Japánba érkezők diákoknak arra, hogy 1-4 hetes program keretében látogatást tegyenek kutatóintézetekben, találkozzanak kiváló japán tudósokkal és különböző tudományos táborokban vegyenek részt. A közös kutatásokat az e-Ázsia Közös Kutatási Program és a SATREPS (Tudományos és Technológiai Partnerségi Program a Fenntartható Fejlődésért) programok keretében támogatják. A multilaterális alapokon működő e-Ázsia Közös Kutatási Programban jelenleg 11 ország vesz részt azzal a céllal, hogy a biomassza, a fertőző betegségek, a nanotechnológia, a katasztrófa megelőzés és több innováció vezérelt multidiszciplináris területen osszák meg tudásukat és segítsék egymást új tudományos eredmények születésében. A SATREPS program keretében a pénzügyi háttérrel a MEXT, a szervezési és technológiai háttérrel pedig az ODA (Official Development Assistance) biztosítja. Az együttműködések globális problémákra keresnek megoldásokat elsődlegesen környezetvédelmi, egészségügyi, energiatermelési, valamint mezőgazdasági és élelmiszerellátási területeken. Jelenleg 6 ASEAN országban összesen 30 projekt megvalósítása van folyamatban.

A térségbeli együttműködések erősítésére jött létre japán kezdeményezésre az a 2012-ben elindított Ázsiai Vállalkozói Díj (AEA), amelynek célja, hogy a fiatal induló vállalkozásoknak biztosítson elismerést a kontinensen és teremtsen lehetőséget a nemzetközi bemutatkozásra. A verseny győztese 3 millió jen (~6,5 mFt) díjazásban részesül. 2014-ben az első három helyezett a JAL felajánlásában 50-40 és 30 ezer mérföldes bónusz repülő utakat és a HP felajánlásában laptopokat vehetett át. További díjakként kiosztásra kerültek még 2 éves ingyenes bérleti lehetőségek a Kashiwa-no-ha Open Innovation Lab (KOIL) létesítményben.

Az Ázsián kívüli együttműködések egyik jelentős eseménye volt 2014-ben a Japán Kormány és az Egyesült Államok kormánya által az űrbiztonság növelése érdekében aláírt megállapodás a földközi pályán keringő űrszemét (régiműhold és rakéta maradványok) közös monitorozásáról és az adatok kölcsönös megosztásáról.

4. Japán kapcsolata az EU-val a KFI területén

Japán és az EU között 2011. március 29-én érvénybe lépett Tudományos és Technológia Egyezmény máig nem hozta meg a várt áttörést a kutatási együttműködésekben és a japán kutatók EU-s Keretprogramokban való részvételében. Az EUn belül Japánnak 18 tagállammal és társult országgal van külön aláírt kétoldalú együttműködése, köztük Magyarországgal. Az

Abe kormány működése óta Franciaország és Spanyolország megerősítette korábban kötött együttműködését, Írország és Dánia pedig újonnan kérte a tudományos kapcsolatok felvételét. 2013 júniusában került sor a V4-Japán tudományos együttműködések kialakítására, amelynek eredményeként várhatóan már 2014-ben közös pályázati felhívásra kerül sor, 2015-ben pedig megkezdődhetnek a projekt alapú együttműködések az érintett országok kutatói között.

Az EU és Japán között több éve folyó tárgyalások ellenére, a Japán oldali társfinanszírozás hiányában, a japán kutatók részvétele messze elmarad a várttól az EU Keretprogramjaiban. Az FP7 keretében 90 EU-Japán közös projekt született, több mint 100 résztvevő együttműködésével. A közös kutatásokhoz az EU mintegy 8 500 000 EUR támogatást biztosított, a japán hozzájárulás pedig megközelítette a 30 000 000 EUR-t. Az együttműködés az ICT (28,2%), a Környezet (12,6%), az INCO (8,7%) és az Euratom (8,7) területeken volt a legjelentősebb, de az Egészségügy, a Közlekedés és a Kutatási infrastruktúrák területe is említést érdemel. Nemzetközi összehasonlításban az EU-Japán együttműködések intenzitása Egyiptoméval és Argentínáéval rokon, mintegy ötöde az Oroszországgal és alig harmada a Kínával folytatott közös együttműködéseknek.

Tokióban 2013. december 6-án rendezték meg a hivatalos Japán EU H2020 nyitórendezvényt és információs napot. Itt került bejelentésre, hogy a japán kutatóknak a Horizon 2020 programjaiba való minél hatékonyabb bekapcsolódásának elősegítésére és a pályázók tájékoztatására kinevezésre került a Nemzeti Kontakt Pont (NCP).

A beszámolási időszak alatt kétszer került sor az EU és Japán közötti Csúcstalálkozóra, amelyen minden alkalommal a felek áttekintették a kutatási együttműködések állását.

- 2013. november 19-én Tokióban, Abe Shinzo Japán Miniszterelnök, Herman Van Rompuy az Európai Tanács Elnöke és José Manuel Barroso az Európai Bizottság Elnöke részvételével került megrendezésre a 21. EU-Japán Csúcstalálkozó. A megbeszélésen a vezetők kiemelték az EU-Japán együttműködésekben a kutatás-fejlesztés területén való kapcsolatok stratégiai jelentőségét. Mindkét fél nagyra értékelte a két éve aláírt EU-Japán kutatás-fejlesztési együttműködés keretében eddig elért eredményeket olyan kulcsfontosságú területeken, mint pl. az űrkutatás vagy az infokommunikációs technológiák. A japán kutatók minél szélesebb körű bevonására a felek egy ikeralap támogatási konstrukció létrehozásáról kezdték meg a tárgyalásokat. Annak érdekében, hogy a H2020 indulását követően mielőbb felállhassanak japán kutatókkal közös konzorciumok, a japán fél rendelkezésre bocsátotta a Japan Science and Technology Agency (JST) által támogatott azon projektek listáját, amelyek alkalmasak lehetnek EU-s projektekhez való csatlakozásra. A projektlista terjesztésre került hazai kutatói körökben.
- 2014. május 7-én Brüsszelben Abe Shinzo japán miniszterelnök, Herman Van Rompuy az Európai Tanács Elnöke és José Manuel Barroso az Európai Bizottság Elnöke részvételével került sor a 22. EU-Japán Csúcstalálkozóra. A megbeszélésen a vezetők ismét kiemelték az együttműködésekben a kutatás-fejlesztés stratégiai jelentőségét, különös tekintettel annak a gazdaság élénkítésére, a versenyképességre és a munkahelyteremtésre gyakorolt kedvező hatását. A felek kifejezték szándékukat továbbá arra, hogy mozgósítják a még ki nem aknázott erőforrásokat a kutatás-fejlesztési és technológiai együttműködések dinamizálására és az innováció ösztönzésére. Ennek érdekében kölcsönösen figyelmet fordítanak a kutatás-fejlesztési programokhoz való hozzáférésre és az azokban való részvétel biztosítására, amely mechanizmus kialakításához figyelembe veszik a 2014 áprilisában Tokióban tartott vezető tisztségviselők megbeszéléseinek eredményeit és ajánlásait.

Az EU-Japán K+F együttműködésekben áttörést az jelentene, ha japán oldalon egy ikeralap vagy hasonló konstrukció létrehozásával biztosítanák a finanszírozását azoknak a japán kutatóknak és projektjeiknek, akik az EU H2020 keretprogramban vesznek részt.

5. Japán és Magyarország KFI kapcsolatai és TÉT eseményei

Tekintettel arra, hogy a TÉT attasé portfóliójába tartoznak a követségen a felsőoktatással és ösztöndíjprogramok kapcsolatos ügyek is, így a lenti összesítés tartalmazza a felsőoktatás területén történt kapcsolatépítéseket és elért eredményeket is.

Az időszak K+F szempontból egyik legjelentősebb eseménye volt, hogy 2013 decemberében 50 mFt keretösszeggel meghirdetésre került a magyar-japán TÉT pályázat, amelynek keretében 1993 óta már több mint 300 bilaterális projekt részesült támogatásban. A döntés előkészítés és döntés a beszámolási időszak végéig még nem zárult le.

5.1 Szakmai rendezvények, kiállítások, konferenciák

- Az EU EURAXESS hálózat és a Tokyo Institute of Technology közös szervezésében 2013. október 16-án került megrendezésre az első Science Slam rendezvény Japánban. A verseny döntőjébe 6 kutató jutott be, köztük egy magyar, aki a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani és Agrokémiai Intézet (MTA ATK TAKI) kutatójaként mutatta be a talaj biológiai minőségének becslésére alkalmas automatizált monitorozó készülékét.
- 2014. május 12-én nagyszabású „Magyar ICT Szeminárium” került megrendezésre a tokiói Big Sight vásárcsopontban évente megrendezésre kerülő „Japan IT Week Spring” nemzetközi szakkiállítás margóján. A résztvevő hét magyar cég (AITIA International Informatikai Zrt., Cellum Global Zrt., Graphisoft SE, Gravity Research and Development Zrt., Itware Kft., Navayo Research Kft., XAPT Hungary Kft.) profiljának megfelelő mintegy 90 japán cég vett részt a rendezvényen. A szemináriumon bemutatásra kerültek a hazai innovációt támogató intézkedések, valamint a befektetés-ösztönző magyar és EU-s támogatási konstrukciók. A hét magyar cég május 14-16. között részt vett a „Japan IT Week Spring” nemzetközi szakkiállításon is.
- 2014. május 16-17. között a Tokióban megrendezett „EU Higher Education Fair (EHEF)” felsőoktatási kiállításon és börzén 11 felsőoktatási hazai intézmény képviseltette magát a Campus Hungary konzorcium keretében. A rendezvényen 35 perces prezentáció keretében bemutatásra kerültek a jelentősebb ösztöndíj programjaink, különös tekintettel a Stipendium Hungaricum programra. A rendezvényt követően követségünk fogadás keretében adott lehetőséget a kiutazott magyar delegációnak japán partnerekkel való találkozásra és a kapcsolataik további építésére.
- Az EU Delegáció támogatásával, a japán diákok tájékoztatására elkészült a magyar felsőoktatást is bemutató, japán nyelvű „Study in Europe Guide” felsőoktatási információs füzet.
- 2014. június 12-én, a Rubik kocka 40. évfordulójának alkalmából, követségünk fogadással egybekötött önálló rendezvény keretében népszerűsítette a magyar feltalálókat és találmányaikat, valamint a magyar tudományt és kreativitást a meghívott tudósok, diplomata, kormányzati vezetők, politikusok, üzletemberek és népszerű közéleti szereplők részére. A nagykövetség szalonjában helyet kapott a Nobel-díjas tudósainkat és híres feltalálóinkat bemutató kiállítás is.

5.2 Delegációk látogatása, szakmai tárgyalások

- Diplomáciai szempontból a 2013. év legkiemelkedőbb eseménye a Miniszterelnök és delegációjának tokiói látogatása volt. A látogatás keretében Miniszterelnök úr előadást tartott és díszdoktori címet vett át a Josai Egyetemen. Itt került bejelentésre továbbá a Közép-európai Tanulmányok Intézetének megalapítása (The Josai Institute for Central European Studies), amely további lehetőséget biztosít majd a hallgatók és kutatók számára a magyar és közép-európai tanulmányok folytatásához és együttműködésekhez. Az Intézmény munkáját Magyarország két kutató oktató delegálásával segíti. A miniszterelnöki látogatás keretében aláírásra került az energetikai együttműködési keretmegállapodás, amelyben a nukleáris energia területén való együttműködés keretében a két ország vállalta, hogy a humán erőforrás fejlesztésében együttműködnek. Ennek előkészítéseként összefoglaló háttéranyag készült Japán nukleáris oktatási-képzési programjairól. A látogatás keretében került sor BALOG Zoltán, az emberi erőforrások minisztere és SHIMOMURA Hakubun MEXT miniszter találkozójára. A kétoldalú megbeszélés keretében aláírásra került az az együttműködési megállapodás (MoC), amely lehetővé tette, hogy a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogrammal évente 100 japán diák kezdhesse meg tanulmányait Magyarországon a 2014-2015-ös tanévtől. A kétoldalú tárgyalások egyik fő témája a felsőoktatási kapcsolatok fejlesztése volt.
- 2014. március 4-én Pröhle Gergely KÜM helyettes államtitkár és Szilágyiné Bátorfi Edit főosztályvezető-helyettes hivatalos tokiói látogatása során szakmai megbeszélést folytatott a JST-ben (Japan Science and Technology Agency). A delegációt fogadta Dr. Michiharu NAKAMURA, a JST elnöke. A találkozón a felek áttekintették a két ország TÉT kapcsolatain túl az EUs keretek között zajló CONCERT-Japán ERA-NET együttműködést, valamint a V4-Japán K+F kapcsolatok kialakításának közeljövőben várható eseményeit és lehetőségeit.
- 2014. április elején a Japán Tudományos és Technológiai Ügynökséggel (Science and Technology Agency, JST) folytatott szakmai megbeszélésen áttekintésre került a magyar-japán TÉT pályázatok kiegyensúlyozatlan finanszírozása, valamint a változtatás lehetőségei. Megtárgyalásra került továbbá a JST küldöttségének április végi magyarországi látogatása, amelynek célja a V4-es országok támogató intézményeivel való tudományos együttműködés előkészítése volt.
- 2014 júniusában szakmai megbeszélésre került sor a JASSO (Japan Student Service Organization) munkatársaival az első Stipendium Hungaricum (SH) ösztöndíj felhívás tapasztalatairól, észrevételekről és jövőbeli lebonyolításával kapcsolatos javaslatokról. A megbeszélésen továbbá előkészítettük a 2014. szeptember 27-i JASSO szervezésében megrendezésre kerülő felsőoktatási börzén való részvételünket, amelyen elsődlegesen a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogramot kívánjuk népszerűsíteni.
- Közreműködtünk a Josai Egyetem delegációjának 2014. június folyamán Budapesten, az EMMI és a Balassi Intézet munkatársaival folytatott megbeszélésének előkészítésében, amelynek fő célja a tokiói „The Josai Institute for Central European Studies” intézménybe érkező két magyar kutató tanár útjának jogi előkészítése volt.
- 2014 júliusában a V4-es országok tokiói nagykövetségeinek kutatás-fejlesztésért felelős szakdiplomatai megbeszélést tartottak a V4-Japán tudományos együttműködések jelenlegi helyzetéről, a közeljövőben várható eseményekről, különös tekintettel a V4-Japán együttműködési megállapodás aláírásának ütemezésére. A megbeszélés végén jelképesen átadásra került a stafétabot a V4-es elnökséget július 1-től betöltő Szlovákia kollégájának.

5.3 Felsőoktatás, ösztöndíjprogramok

- 2014-től a Sumitomo Chemical Co. Ltd évente 4 magyar vegyészmérnök hallgató számára biztosít ösztöndíj lehetőséget Japánban.
- 2013 decemberében újabb két japán egyetemi kórház, az Okayama University Hospital és a Tsukuba Memorial Hospital kapta meg a Magyar Akkreditációs Bizottság (HAC) tanúsítványát, ami lehetővé teszi, hogy a gyakorlati orvoscépzés keretében az intézmények fogadhassanak magyar orvosegyetemen tanuló hallgatókat.
- 2014 februárjában első alkalommal tett sikeres japán államvizsgát 4 japán orvostanhallgató, akik 2013-ban Magyarországon szereztek diplomát. A sikeres japán államvizsga bizonyítvány előfeltétele későbbi Japánban való orvosi működésüknek. Szakmai sikerük tovább növelheti a magyar orvoscépzés iránti igényeket Japánban.
- 2014 februárjában első alkalommal került meghirdetésre a magyar Kormány új Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogramja, amelynek keretében 100 japán diák kezdheti meg magyarországi felsőoktatási tanulmányait a 2014/15-ös tanévtől.
- 2014. február 5-én, a Josai Egyetemen első ízben került sor a magyar V4-elnökség illetve a V4-Japán Csereév programsorozat keretében megrendezett Diákkonferenciára, amelyen Magyarországot a Budapesti Gazdasági Főiskola egyik végzős hallgatója képviselte.
- 2014 áprilisában követségünk részt vett a 2014. évi Magyar Ösztöndíj Bizottság (MÖB) által meghirdetett pályázatok fogadásában, értékelésében és a diákok kiválasztási eljárásában.
- A Semmelweis Egyetem rektorhelyettesi delegációja 2014. júniusi tokiói látogatása során meghosszabbította és kibővítette a Saitama Orvostudományi Egyetemen korábban kötött kétoldalú megállapodását, tárgyalásokat folytatott a Josai Egyetemen egy diplomás nővérképzés cseregyakorlat kialakításának lehetőségéről, valamint együttműködési megállapodást írt alá a Japán Patológus Társasággal, amelynek keretében fiatal japán patológusok vehetnek részt a Semmelweis Egyetem továbbképzéseiben Budapesten.

6. A TÉT attasé tevékenységének bemutatása (kapcsolatépítő, promóciós, forrásfeltáró és jelentő tevékenység a KFI területén).

A TÉT attasé kezdeményezőként, szervezőként vagy közreműködőként részt vett az 5. fejezetben ismertetett valamennyi KFI kapcsolatépítő tevékenységben, ezért ebben a fejezetben az ott nem érintett általános, rendszeresen végzett tevékenységei kerülnek bemutatásra.

- Folyamatosan kapcsolatot tartott és konzultált a japán Külügyminisztérium magyar ügyekért felelős referensével. Részt vett a különböző tárcák tájékoztatóin, előadásain és szakmai fórumain, ahol átfogó és aktuális információkat szerzett a kormány intézkedéseiről, valamint kapcsolatot épített japán és más meghívott országok diplomatáival, szakembereivel.
- A TÉT attasé rendszeresen részt vett az EU tokiói képviseletének szervezésében, a TÉT szakdiplomatak részére havonta tartott megbeszéléseken, valamint a környezetvédelmi tájékoztatókon, amelyekről a témától függően jelentést küldött.

- Folyamatos és jó munkakapcsolatot alakított ki a V4-es országok tudományos és technológiai területért felelős diplomataival és rendszeresen egyeztetett az aktuális ügyeket illetően.
- Rendszeres kapcsolatot tartott fenn a Japán Tudomány és Technológia Ügynökség (JST) munkatársaival, különös tekintettel a kétoldalú és a V4-es relációban elindult K+F együttműködésekkel kapcsolatban. Rendszeresen konzultált a JASSO munkatársaival a Stipendium Hungaricum ösztöndíj program lebonyolításával és promóciójával kapcsolatban. Több ízben megbeszélést folytatott a JSPS kollégáival a magyar kutatók mobilitási lehetőségeivel összefüggésben.
- Rendszeresen képviselte a követséget azokon az egyetemi évnyitókön, diplomaosztókön és rendezvényeken, amelyeken magyar diákok is tanulnak.
- A követség heti jelentésének részeként rendszeresen küldött híryanagot a kutatás-fejlesztés és felsőoktatás aktualitásairól, valamint átfogó jelentéseket készített a kormány kutatás-fejlesztés politikájáról és az azt megvalósító intézkedéseiről.
- Rendszeresen küldött tájékoztatót a japánban meghirdetett kutatói és PhD ösztöndíj lehetőségekről, valamint pályázatokról.
- Tárgyalt több olyan japán cég képviselőjével, amelyek magyarországi együttműködések kialakítását tervezik.
- A TÉT attasé részt vett a 2013. novemberi miniszterelnöki látogatás szervezésében, valamint a beszámolási időszak alatt érkezett több magas rangú delegáció programjának előkészítésében és lebonyolításában.
- Nem szakmai tevékenységének keretében havonta átlagosan 4 alaklommal ügyeleti feladatokat látott el, valamint helyettes pénzügyi ellenjegyzőként működött közre.

7. Javaslatok a fogadó ország és hazánk közötti KFI kapcsolatok fejlesztésére

A magyar-japán kapcsolatépítést nagyban segítené, ha a Japánban megrendezésre kerülő szakmai rendezvényeken, kiállításokon és különböző fórumokon hangsúlyosabb lenne a magyar részvétel. Tekintettel a távolságra és a kiutazás költségigényére, a részvételt segíthetné egy erre a célra igénybe vehető forrás biztosítása.

A kétoldalú TÉT és V4-JP keretek között alakuló együttműködéseinkhez fontosnak tartjuk a szükséges források stabil és kiszámítható biztosítását. Javasoljuk, hogy a soron következő TÉT Vegyes Bizottsági ülésen kerüljön áttekintésre a TÉT projektek aszimmetrikus finanszírozása és az együttműködés formájának újragondolása.

Elismert magyar kutatók nevezése a nagy presztízsű japán K+F díjakra (pl. Japan Prize, Kyoto Prize) nagyban hozzájárulhatna az ország kutatási eredményeinek elismeréséhez és a két ország kapcsolatának bővítéséhez.

A TÉT attasé munkáját nagyban segítené, ha nem csak az államigazgatástól, hanem a felsőoktatási intézményektől, kutatóintézetektől, szakmai szervezetektől és vállalkozásoktól is folyamatosan kapna információt, híreket, megkereséseket. Terjesztésre alkalmas angol nyelvű szóróanyagok, összefoglalók, előadások megküldése szintén segíthetné a két ország kapcsolatépítését.